

TBM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 19853

Tarih : 06.08.2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'deki ceza infaz kurumlarında son dönemde artan rıza dışı sevk ve sürgünlerin, İdare ve Gözlem Kurullarının koşullu salıverilme hakkını engelleyen kararlarının, işkence ve kötü muamele iddialarının, sağlık hizmetlerine erişimde yaşanan engellerin, haberleşme ve anadilde iletişim kısıtlamalarının, Y ve S tipi yüksek güvenlikli cezaevlerindeki ağır tecrit koşullarının, kadın ve çocuk mahpuslara yönelik hak ihlallerinin bütün yönleriyle araştırılması; sorumluların tespit edilmesi ve tutuklu ve hükümlülerin Anayasa ile uluslararası sözleşmelerden kaynaklanan haklarının güvence altına alınması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Nevroz UYSAL ASLAN
Şırnak Milletvekili

GEREKÇE

Ceza infaz kurumlarında bulunmak, kişinin insan olmaktan kaynaklanan temel haklarını ortadan kaldırmamaktadır. Devlet, özgürlüğünden yoksun bıraktığı her kişinin yaşamını, beden ve ruh sağlığını, insan onurunu, aile ilişkilerini ve dış dünyayla iletişimini korumakla yükümlüdür. İnfazın amacı mahpusu cezalandırmaya devam etmek ya da ailesinden ve sosyal çevresinden koparmak değildir. Buna karşın hak örgütlerinin raporları ve baroların incelemeleri, cezaevlerindeki hak ihlallerinin yapılaşştığını göstermektedir. Nitekim İnsan Hakları Derneği'nin 13 Temmuz 2026 tarihinde açıkladığı raporda, 2025 yılı içinde en az 24 bin 207 hak ihlalinin tespit edildiği ve bunlardan 2 bin 945'inin işkence ile kötü muamele kapsamında yer aldığı belgelenmiştir.

Bu yapısal ihlallerin başında, mahpusların rızaları dışında, aileleri ile avukatlarına haber verilmeksizin gerçekleştirilen ve yaygın bir sürgün mekanizmasına dönüşen sevk ve nakiller gelmektedir. Mahpusların ailelerinden yüzlerce kilometre uzakta tutulması, görüş hakkını özellikle yaşlı, hasta ve ekonomik imkânları sınırlı aileler bakımından fiilen kullanılamaz hâle getirmektedir. Kızıltepe'de yaşayan ailesinden uzakta Giresun Espiye Hapishanesinde tutulan Ramazan Eroğlu ile ailesi Urfa'nın Suruç ilçesinde yaşayan, kendisi ise Samsun Kavak S Tipi Hapishanesinde tutulan Mustafa Müslüm'ün durumu bu uygulamanın somut örnekleridir. Ailelerin yüzlerce kilometrelik yolu düzenli olarak katetmesinin beklenmesi, infazın sonuçlarını mahpusun ailesine de yüklemekte ve aile bağlarını sistematik biçimde zedelemektedir.

Bunun yanı sıra kamuoyunda "kuyu tipi" olarak adlandırılan Y ve S tipi yüksek güvenliikli cezaevlerinde uygulanan ağır tecrit koşulları, tek kişilik odalara dayalı mimari yapı ve sosyal alanların kısıtlanması mahpusların beden ve ruh sağlığını tehdit etmektedir. Karadeniz bölgesindeki cezaevlerinde siyasi mahpusların odalarının kasıtlı olarak birbirinden uzaklaştırılması tecridin derinleştiğini göstermektedir. Ayrıca cezaevi girişlerinde uygulanan çıplak ve ince arama dayatmaları ile koğuş aramalarındaki fiziksel müdahaleler insan onurunu zedelemektedir. Nitekim Marmara 4 No'lu L Tipi Cezaevinde tutulan Veysi Şimşek'in fiziksel şiddete maruz kaldığı, Antalya S Tipi Cezaevine sevk edilen Mehmet Şimşek'in ise cezaevi girişinde kötü muamele gördüğü yönündeki iddialar, keyfî uygulamaların ulaştığı boyutu ortaya koymaktadır.

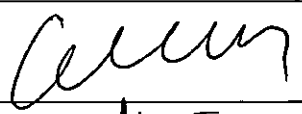
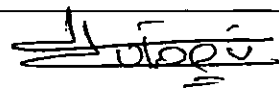
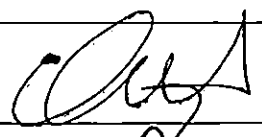
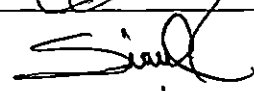
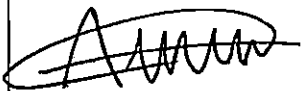
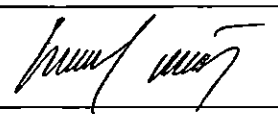
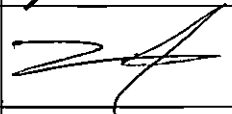
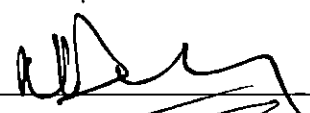
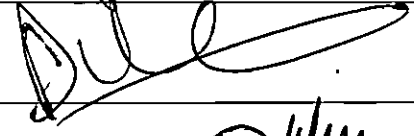
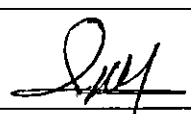
Bu uygulamaların yol açtığı en ağır sonuçlardan biri Özcan Aksu örneğinde görülmektedir. 22 Haziran 2026 tarihinde gözaltına alınan ve ardından tutuklanarak Marmara Ceza İnfaz Kurumuna gönderilen Özcan Aksu'yu 26 Haziran'da ziyaret eden ailesi, görüş sırasında Aksu'nun yüzünde ve vücudunda ağır darp izleri bulunduğunu, bilincinin bulanık olduğunu ve yakınlarını tanımadığını belirtmiştir. Tam teşekküllü bir hastaneye zamanında sevk edilmediği de ileri sürülen Aksu'nun, cezaevinde geçirdiği 14 günün ardından 5 Temmuz 2026 tarihinde yaşamını yitirmesi; işkence, kötü muamele ve şüpheli ölüm iddialarının etkili biçimde soruşturulması gereğini ortaya koymaktadır.

Özcan Aksu örneği, geciktirilen sağlık müdahalelerinin yol açabileceği ağır sonuçları ortaya koyarken, ağız içi arama dayatması da tedaviye erişimin önünde sistematik bir engele dönüşmüştür. Tarık Alici'nin tutulduğu Burdur Yüksek Güvenlikli Cezaevinde mahpuslara hastane sevklerinin yanı sıra havalandırmaya çıkarken dahi ağız içi arama dayatılmaktadır. Giresun Espiye L Tipi Cezaevinde ayağı kırılan Aydın Oğuz, acil sevk kararına rağmen bu uygulamayı kabul etmediği için hastaneye götürülmemiştir. Aort damarında genişleme ve Hepatit-B hastalığı bulunan Orhan Çağan'ın da aynı gerekçeyle hastaneye erişimi engellenmiştir.

Cezaevlerindeki keyfiliğin bir başka boyutunu oluşturan ve 2021 yılında uygulanmaya başlanan İdare ve Gözlem Kurulları ise "pişmanlık göstermeme" veya "örgütle bağı kopardığına ilişkin kanaat oluşmaması" gibi öznel değerlendirmelerle mahpusların koşullu salıverilmesini defalarca ertelemekte, mahkeme kararlarını fiilen aşarak hukuki güvenliğini ortadan kaldırmaktadır.

Yayın kısıtlamaları, adli ve siyasi mahpuslar arasındaki görüntülü görüşme ayrımcılığı ve Kürtçe mektup ile dilekçelerin "tercüman yokluğu" gerekçesiyle engellenmesi haberleşme özgürlüğü ve ayrımcılık yasağının ihlalidir. Diyarbakır Kadın Cezaevinde tecrit koşullarına karşı açlık grevine giren Seda Baykan örneği ve Diyarbakır Çocuk Cezaevindeki çocukların yetişkin infaz rejimine benzer kısıtlamalara tabi tutulması, kadın ve çocuk mahpusların özgün mağduriyetlerini artırmaktadır.

Bu kapsamda; ceza infaz kurumlarında yaşanan işkence, darp ve kötü muamele iddialarının, rıza dışı sevklerin, Y ve S tipi cezaevlerindeki tecrit uygulamalarının, İdare ve Gözlem Kurullarının erteleme kararlarının, hasta mahpusların tedaviye erişim engellerinin, haberleşme, yayın ve anadilde iletişim kısıtlamalarının, kadın ve çocuk mahpusların karşılaştığı hak ihlallerinin bütün yönleriyle araştırılması, mevcut denetim mekanizmalarının etkinliğinin değerlendirilmesi ve hak ihlallerini kalıcı olarak önleyecek hukuki ve idari tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılması elzemdir.

1	PERİHAN KOCA DOĞAN	MERSİN	
3	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
4	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
5	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
6	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
7	BURCUĞUL ÇUBUK	İZMİR	
8	CELAL FIRAT	İSTANBUL	
9	SİNAN ÇİFTYÜREK	VAN	
10	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
11	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
12	YILMAZ HUN	IĞDIR	
13	NEJLA DEMİR	AĞRI	
14	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
15	ALİ BOZAN	MERSİN	
16	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
17	GÜLDEREN VARLI	VAN	
18	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
19	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	